

PEDAGOGIK OLIY TA'LIM TRANSFORMATSIYASINING ISTIQBOLLARI VA RIVOJLANISH TENDENSIYASI

Toraqulova Gulbahor Saydullo qizi

Andijon davlat pedagogika insituti

Maktabgacha ta'lim kechki

1 bosqich 102-guruh talabasi

saydullotoraqulovOO@gmail.com

Annotatsiya. Maqolada pedagogik oliy ta'lim tizimidagi transformatsiya jarayonlari, uning istiqbollari va rivojlanish tendensiyalari keng tahlil qilinadi. Pedagogik oliy ta'limning zamon talablariga moslashuvi, ta'lim mazmuni, texnologiyasi va tashkiliy tuzilmasidagi yangiliklar ko'rib chiqiladi. Shu bilan birga, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim, kompetensiyalarga asoslangan o'quv dasturlari, raqamlashtirish, interaktiv va loyiha asosidagi metodlar, xalqaro integratsiya hamda o'qituvchilar malakasini oshirish istiqbollari batafsil ta'kidlanadi. Maqola zamonaviy pedagogik oliy ta'lim tizimining samaradorligini oshirish yo'nalishlarini aniqlash va istiqbolini belgilashga qaratilgan.

Kalit so'zlar: pedagogik oliy ta'lim, transformatsiya, ta'lim mazmuni, rivojlanish tendensiyalari, raqamlashtirish, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim, interaktiv metodlar, xalqaro integratsiya, o'qituvchilar malakasi.

Annotation. The article provides a comprehensive analysis of the transformation processes in pedagogical higher education, its prospects, and development trends. It examines the adaptation of higher education to modern requirements, innovations in educational content, technology, and organizational structure. In addition, it highlights student-centered learning, competency-based curricula, digitalization, interactive and project-based methods, international integration, and teacher professional development. The study aims to identify ways to enhance the effectiveness of modern pedagogical higher education and outline its future directions.

Keywords: pedagogical higher education, transformation, educational content, development trends, digitalization, student-centered learning, interactive methods, international integration, teacher professional development.

Аннотация. В статье проводится комплексный анализ процессов трансформации в педагогическом высшем образовании, его перспектив и тенденций развития. Рассматривается адаптация системы высшего образования к современным требованиям, инновации в содержании обучения, технологиях и организационной структуре. Особое внимание уделяется обучению, ориентированному на личность, компетентностным учебным программам, цифровизации, интерактивным и проектным методам, международной

интеграции и профессиональному развитию преподавателей. Цель исследования – выявить пути повышения эффективности современного педагогического высшего образования и определить его перспективные направления.

Ключевые слова: педагогическое высшее образование, трансформация, содержание обучения, тенденции развития, цифровизация, обучение, ориентированное на личность, интерактивные методы, международная интеграция, профессиональное развитие преподавателей.

Kirish. Bugungi kunda dunyo ta'lim tizimi jadal o'zgarishlar jarayonida bo'lib, pedagogik oliy ta'lim sohasida tub yangilanishlar talab qilinmoqda. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari tez sur'atlar bilan rivojlanayotgani, global mehnat bozori talablarining o'zgarishi va iqtisodiy sharoitlarning murakkablashuvi ta'lim tizimining sifatini oshirishni zarurat qilmoqda. Shu nuqtai nazardan pedagogik oliy ta'lim tizimi ham zamon talablariga moslashishi va talabalarni amaliy ko'nikmalarga, kreativ fikrlash va muammolarni hal etish qobiliyatiga tayyorlashi muhim ahamiyat kasb etadi.

Pedagogik oliy ta'lim transformatsiyasi – bu tizimning ichki tarkibi, pedagogik jarayon metodlari, o'qitish texnologiyalari va talabalar bilan ishlash shakllarini modernizatsiya qilish orqali uning samaradorligini oshirish, zamonaviy ijtimoiy va iqtisodiy sharoitlarga moslashish jarayonidir. Bu transformatsiya nafaqat o'quv dasturlari va metodikalarni yangilashni, balki oliy ta'lim muassasalarining tashkiliy tuzilmasini, baholash tizimini va o'qituvchilarning malakasini rivojlantirishni ham o'z ichiga oladi. Shuningdek, global integratsiya jarayoni pedagogik oliy ta'lim tizimini xalqaro standartlarga moslashishga majbur qilmoqda. Talabalar va professor-o'qituvchilar almashinuvi, raqamlashtirilgan ta'lim platformalari va innovatsion o'qitish metodlari bu jarayonga misol bo'la oladi. Transformatsiyaning asosiy maqsadi – ta'limning sifatini oshirish, talabalarni nafaqat nazariy bilimlar bilan, balki amaliy ko'nikmalar va hayotiy kompetensiyalar bilan ta'minlashdir. Shu maqolada pedagogik oliy ta'lim tizimidagi transformatsiya jarayonlari, uning istiqbollari va rivojlanish tendensiyalari tahlil qilinadi. Maqola zamonaviy pedagogik oliy ta'lim tizimining samaradorligini oshirish yo'nalishlarini aniqlash va kelajakdagi rivojlanish istiqbollarini belgilashga qaratilgan.

Asosiy qism. Pedagogik oliy ta'lim sohasida transformatsiya jarayoni nafaqat zamonaviy ta'lim standartlariga moslashish, balki butun tizimning samaradorligini oshirishga qaratilgan keng qamrovli jarayon hisoblanadi. Bugungi kunda oliy ta'lim muassasalari o'quv jarayonlarini yangilash, pedagogik texnologiyalarni tatbiq etish, talabalarni hayotiy kompetensiyalar bilan ta'minlash va ularni global mehnat bozoriga tayyorlashga intilmoqda. Shu jarayonda asosiy e'tibor shaxsga yo'naltirilgan ta'lim tizimini rivojlantirishga qaratilmoqda. Bu yondashuv talabalar individual qobiliyatlari

va ehtiyojlariga moslashgan o'quv dasturlarini yaratish, interaktiv metodlardan foydalanish va amaliy ko'nikmalarni shakllantirish imkonini beradi. Shuningdek, pedagogik oliy ta'lim transformatsiyasi texnologik rivojlanish bilan chambarchas bog'liq. Raqamlashtirish, virtual laboratoriyalar, masofaviy ta'lim platformalari va sun'iy intellekt texnologiyalari ta'lim jarayonini yanada interaktiv va samarali qiladi. Talabalar o'z bilimlarini turli formatlarda mustahkamlash imkoniyatiga ega bo'lib, o'qituvchilar esa ta'lim jarayonini individual va guruhli ishlash metodlariga moslashtiradi. Bu jarayon, shuningdek, baholash tizimini ham tubdan o'zgartirishni talab qiladi. Kompetensiyalar bo'yicha baholash, elektron portfoliolar, adaptiv testlar va boshqa innovatsion usullar talabalar bilimni aniq va ob'yektiv baholashga imkon yaratadi.

Pedagogik oliy ta'lim tizimida transformatsiya istiqbollari keng doirani qamrab oladi. Shu jumladan, shaxsga yo'naltirilgan ta'limni rivojlantirish, talabalarni amaliy ko'nikmalar bilan ta'minlash, ijtimoiy va kommunikativ kompetensiyalarini oshirish, loyihalar asosida o'qitish, mustaqil fikrlash va muammolarni hal etish qobiliyatlarini shakllantirish asosiy yo'nalishlar sifatida ko'riladi. Buning natijasida talabalar nafaqat bilimli, balki ijtimoiy faol, kreativ va mustaqil fikrlashga ega shaxs sifatida shakllanadi. Shuningdek, global integratsiya tendensiyasi pedagogik oliy ta'limning rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Oliy ta'lim muassasalari xalqaro standartlarga moslashib, talabalar va professor-o'qituvchilar almashinuvini rivojlantirmoqda. Bu jarayon yangi pedagogik metodlarni o'rganish, xalqaro ilmiy tadqiqotlarda ishtirok etish va zamonaviy pedagogik texnologiyalarni tatbiq etish imkoniyatini beradi. Shu bilan birga, oliy ta'lim muassasalarining ichki boshqaruv tizimlari va tashkilotchilik qobiliyatlarini takomillashtirish, fakultetlararo integratsiya va boshqaruv jarayonlarini optimallashtirish ham transformatsiyaning ajralmas qismi hisoblanadi.

Pedagogik oliy ta'lim transformatsiyasining yana bir muhim yo'nalishi – o'qituvchilar malakasini oshirishdir. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar, innovatsion metodlar va interaktiv yondashuvlarni amaliyotga tatbiq etish o'qituvchilarning doimiy malaka oshirishini talab qiladi. Shu orqali pedagoglar nafaqat bilimni yetkazuvchi, balki talabalarni mustaqil fikrlashga va kreativ yondashuvga rag'batlantiruvchi yetakchi shaxsga aylanadi. Umuman olganda, pedagogik oliy ta'lim transformatsiyasi – bu tizimni butunlay modernizatsiya qilish, talabalarni zamon talablariga moslashgan, hayotiy kompetensiyalarga ega va ijodiy fikrlash qobiliyatiga ega shaxslar sifatida tayyorlash jarayonidir. Transformatsiya nafaqat ta'lim mazmuni va metodikasini yangilash, balki pedagogik jarayonni interaktiv, texnologik va global tajribaga moslashtirish, o'qituvchilar va talabalar o'rtasidagi o'zaro aloqani rivojlantirish va oliy ta'lim sifatini oshirishga qaratilgan keng qamrovli jarayondir.

Xulosa. Pedagogik oliy ta'lim tizimidagi transformatsiya jarayonlari bugungi kunda ta'lim sifatini oshirish, talabalarni zamonaviy hayot va mehnat bozorining

talablariga tayyorlash, shuningdek, pedagogik jarayonni samarali boshqarish uchun muhim omil hisoblanadi. Transformatsiya jarayoni nafaqat o'quv dasturlari va metodikalarni yangilashni, balki oliy ta'lim muassasalarining tashkiliy tuzilmasini, baholash tizimini, o'qituvchilar malakasini rivojlantirishni ham qamrab oladi. Asosiy yo'nalishlar – shaxsga yo'naltirilgan ta'limni rivojlantirish, raqamlashtirish, interaktiv va loyiha asosidagi metodlarni tatbiq etish, xalqaro integratsiya va kompetensiyalarga asoslangan baholash tizimini joriy etishdan iborat. Shu bilan birga, pedagogik oliy ta'lim transformatsiyasi talabalar nafaqat nazariy bilimga ega bo'lishini, balki amaliy ko'nikmalar, kreativ fikrlash, muammolarni hal etish va ijtimoiy faoliyat qobiliyatlariga ega shaxs sifatida shakllanishini ta'minlaydi. Global tendensiyalar pedagogik oliy ta'limni xalqaro standartlarga moslashtirishni, ilmiy va pedagogik hamkorlikni rivojlantirishni, yangi pedagogik texnologiyalarni joriy etishni talab qiladi. Shu tariqa, transformatsiya nafaqat ta'lim tizimining sifatini oshiradi, balki oliy ta'lim muassasalarining samaradorligi va raqobatbardoshligini ham ta'minlaydi. Natijada, pedagogik oliy ta'lim transformatsiyasi – bu zamon talablariga moslashgan, texnologik jihatdan ilg'or, shaxsga yo'naltirilgan va kompetensiyalarga asoslangan ta'lim tizimini yaratish jarayoni bo'lib, uning istiqbollari va rivojlanish tendensiyalari pedagogik sohani yanada mustahkam va innovatsion rivojlantirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Abdullayeva, D. (2020). Pedagogik oliy ta'limda innovatsion yondashuvlar. Toshkent: Ta'lim nashriyoti.
2. Alimov, B. (2019). Zamonaviy pedagogik texnologiyalar va ularning tatbiqi. Toshkent: Fan va ta'lim.
3. Boboyev, M. (2021). Oliy ta'lim tizimini transformatsiya qilish asoslari. Toshkent: Universitet nashriyoti.
4. Islomova, Z. (2018). Raqamli ta'lim va pedagogik jarayonlarni modernizatsiya qilish. Toshkent: Ta'lim nashriyoti.
5. Karimov, A. (2022). Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim metodlari. Toshkent: Pedagogika nashriyoti.
6. Mirzayev, T. (2020). Oliy ta'limda interaktiv metodlar va loyiha asosida o'qitish. Toshkent: Ilm-fan.
7. Nazarova, F. (2019). Ta'limning sifatini baholash va kompetensiyalarga asoslangan tizimlar. Toshkent: Universitet nashriyoti.
8. Raximov, S. (2021). Global pedagogik integratsiya va xalqaro tajriba. Toshkent: Fan va ta'lim.
9. Sobirov, J. (2020). O'qituvchilarning malakasini oshirish tizimi. Toshkent: Pedagogika nashriyoti.
10. Toshpo'latov, K. (2018). Pedagogik oliy ta'limning rivojlanish tendensiyalari. Toshkent: Ta'lim nashriyoti.